

Bruxelles, den 2.12.2014
COM(2014) 717 final

**RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET
EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET**

Årsrapport om Stabilitetsinstrumentet for 2013

{SWD(2014) 344 final}

INDHOLDSFORTEGNELSE

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET, DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG REGIONSUDVALGET

Årsrapport om Stabilitetsinstrumentet for 2013

Indholdsfortegnelse

1.	Indledning	3
2.	Stabilitetsinstrumentets opbygning	3
3.	Gennemførelsen af stabilitetsinstrumentet	4
4.	Oversigt over stabilitetsinstrumentet i perioden 2007-2013	4
5.	Status over stabilitetsinstrumentet i 2013	5
6.	Bistand i tilfælde af eksisterende eller begyndende krisesituationer (stabilitetsforordningens artikel 3)	6
6.1.	Hvordan har stabilitetsinstrumentets kriserespons været i 2013?	6
6.2.	Hvem var involveret i stabilitetsinstrumentets kriseresponsforanstaltninger?	8
7.	Bistand inden for rammerne af stabile samarbejdsbetingelser (stabilitetsforordningens artikel 4)	9
7.1.	Trusler mod lov og orden (stabilitetsforordningens artikel 4, stk. 1)	9
7.2.	Risikobegrænsning i forbindelse med kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare materialer og agenser (CBRN) (stabilitetsforordningens artikel 4, stk. 2)	11
7.3.	Kapacitetsopbygning i perioden før og efter en krise (stabilitetsforordningens artikel 4, stk. 3)	14
8.	Konklusion	17

1. INDLEDNING

Denne syvende årsrapport om stabilitetsinstrumentet, der er den endelige rapport under det eksisterende retsgrundlag¹, forelægges for Europa-Parlamentet, Rådet, Det Europæiske Økonomiske og Sociale Udvalg og Regionsudvalget i overensstemmelse med rapporteringskravene i artikel 23 i forordningen om oprettelse af et stabilitetsinstrument².

Stabilitetsinstrumentet har været et vigtigt værktøj under den højtstående repræsentants/næstformandens og udviklingskommissærens kompetence, som giver dem mulighed for at målrette ressourcer til støtte for omfattende EU-foranstaltninger med henblik på at forebygge, afbøde og håndtere konsekvenserne af kriser og sikkerhedstrusler verden over. Rapporten giver et overblik over, hvordan stabilitetsinstrumentet blev anvendt i dette øjemed i 2013.

Denne rapport suppleres af tre arbejdsdokumenter fra Kommissionens tjenestegrene, som giver en omfattende og detaljeret global ajourføring med hensyn til gennemførelsen af i) hasteforanstaltninger under stabilitetsinstrumentet, der blev iværksat og/eller var i gang i 2013 som følge af krisesituationer, jf. forordningens artikel 3 (arbejdsdokumentets del 1 og 2), og ii) mere langsigtede programmerbare aktioner under stabilitetsinstrumentet, jf. forordningens artikel 4, stk. 1, 2 og 3.

2. STABILITETSINSTRUMENTETS OPBYGNING

Artikel 3 og 4 i stabilitetsforordningen fastlægger de typer af aktiviteter, der kan finansieres under dette instrument.

Artikel 3 omhandler "bistand i tilfælde af eksisterende eller begyndende krisesituationer".

Artikel 4 i stabilitetsforordningen omfatter en programmerbar komponent i instrumentet, som omfatter mere langsigtede programmer på følgende tre fokusområder:

- sikkerhedstrusler i en tværregional sammenhæng (artikel 4, stk. 1)
- risikobegrænsning i forbindelse med kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare materialer og agenser (CBRN) (artikel 4, stk. 2)
- kapacitetsopbygning i perioden før og efter en krise (artikel 4, stk. 3)³.

¹ Stabilitetsinstrumentet blev anvendt fra den 1. januar 2007 til den 31. december 2013. Det nye instrument, der bidrager til stabilitet og fred (Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 230/2014 af 11. marts 2014 om oprettelse af et instrument, der bidrager til stabilitet og fred), og hvorom der vil blive forelagt fremtidige årsrapporter for Europa-Parlamentet og Rådet, jf. afsnit IV, artikel 13, i de fælles regler for gennemførelsen af instrumenterne til finansiering af Unionens optræden udadtil, finder anvendelse fra den 1. januar 2014 til den 31. december 2020.

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1717/2006 af 15. november 2006, EUT L 327/1 af 24.11.2006.

³ Også kendt som "stabilitetsinstrumentets fredsopbygningspartnerskab".

3. GENNEMFØRELSEN AF STABILITETSINSTRUMENTET

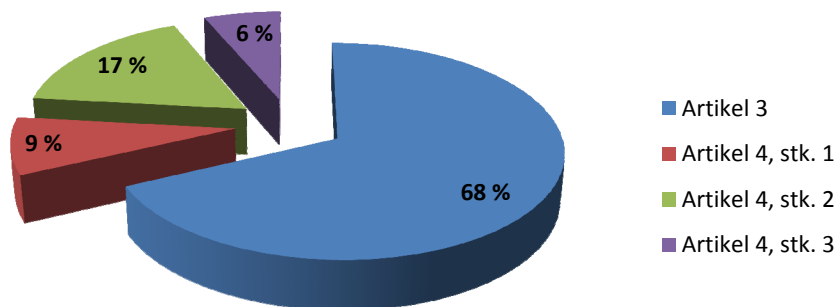
Kommissionens Tjeneste for Udenrigspolitiske Instrumenter arbejder tæt sammen med EU-Udenrigstjenesten, som er et funktionelt selvstændigt EU-organ⁴. Begge tjenestegrene henhører under den højtstående repræsentant/næstformand Catherine Ashtons kompetence, idet Tjenesten for Udenrigspolitiske Instrumenter henhører under Catherine Ashton i hendes egenskab af næstformand for Kommissionen. Arbejdet inden for rammerne af artikel 4, stk. 1 og 2, udføres under ledelse af kommissæren for udviklingssamarbejde.

Således fastlagde EU-Udenrigstjenesten de politiske visioner for artikel 3 i stabilitetsinstrumentet og samarbejdede om forberedelsen af foranstaltninger med Tjenesten for Udenrigspolitiske Instrumenter, som er ansvarlig for at gennemføre de vedtagne aktioner. EU-Udenrigstjenesten fastlagde også den strategiske programmering for artikel 4 gennem strategidokumenter og flerårige vejledende programmer. De tilsvarende årlige handlingsplaner defineres og gennemføres af GD DEVCO (Generaldirektoratet for Udvikling og Samarbejde) for så vidt angår artikel 4, stk. 1 og 2, og af Tjenesten for Udenrigspolitiske Instrumenter for så vidt angår artikel 4, stk. 3.

4. OVERSIGT OVER STABILITETSINSTRUMENTET I PERIODEN 2007-2013

Efter syv års virke har stabilitetsinstrumentet bidraget til at håndtere det fulde forløb fra konflikt- og kriseforebyggelse til kriserespons og genopretning rundt omkring i verden, således at der kan sættes ind over for sikkerhedstrusler på nationalt, regionalt og tværregionalt niveau og opbygges kapacitet til at forhindre konflikter og reagere på kriser.

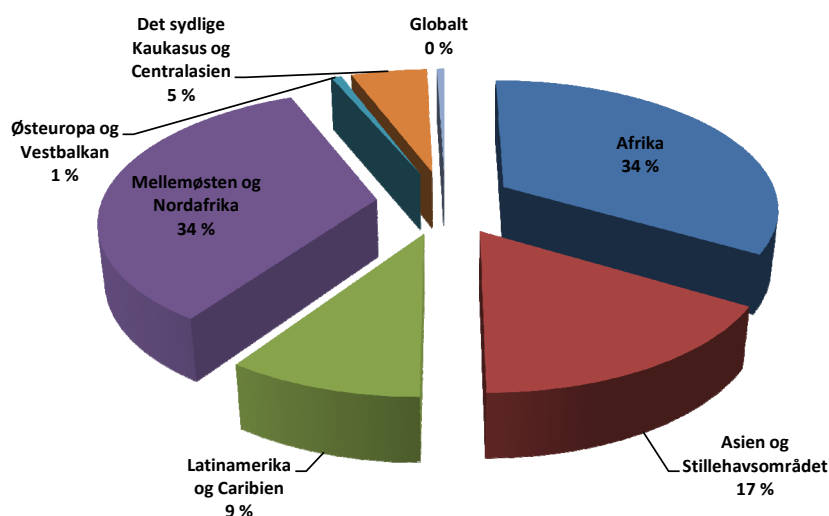
Figur 1: Stabilitetsinstrumentets finansiering af aktiviteter i henhold til artikel 3 og artikel 4, stk. 1, 2 og 3 (1,57 mia. EUR i alt i perioden 2007-2013 (fordeling af midler))

I perioden 2007-2013 er der fra stabilitetsinstrumentets kortsigtede kriseresponskomponent (artikel 3) ydet **1,08 mia. EUR til ca. 288 kriseresponsforanstaltninger, der spænder over 70 lande eller regioner på verdensplan**. Figur 2 viser den geografiske dækning i denne periode.

⁴ I henhold til Rådets afgørelse af 26. juli 2010 om, hvordan Tjenesten for EU's Optræden Udadtil skal tilrettelægges og fungere (2010/427/EU), EUT L 201.

Figur 2: Geografisk dækning af stabilitetsinstrumentets kriserespons i perioden 2007-2013 (fordeling af midler)

I samme periode blev der stillet ca. 502,45 mio. EUR til rådighed for det langsigtede programmerbare element i stabilitetsinstrumentet, som dækker foranstaltninger under artikel 4, stk. 1, 2 og 3. Figur 1 viser, hvordan finansieringen var fordelt på kriseresponsforanstaltninger (artikel 3) og de mere langsigtede programmer (artikel 4) i denne periode.

5. STATUS OVER STABILITETSIINSTRUMENTET I 2013

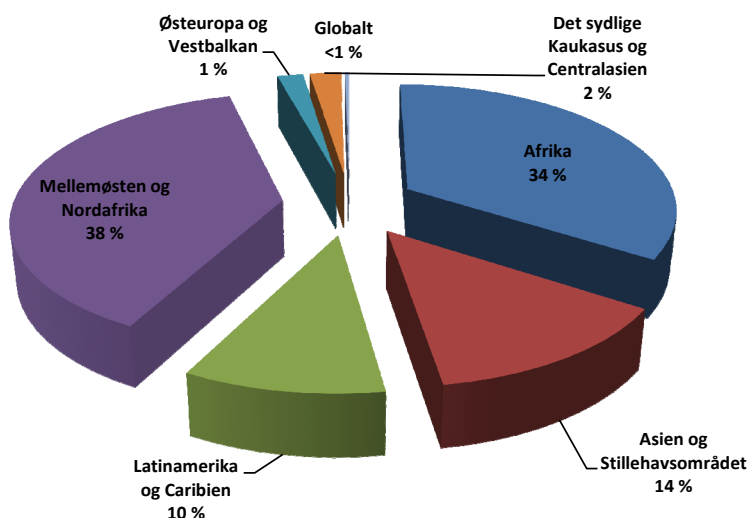
De 309,3 mio. EUR, der var afsat i budgettet og øremærket til stabilitetsinstrumentet i 2013⁵, blev fordelt på følgende måde:

- 210,7 mio. EUR til eksisterende eller begyndende krisesituationer (artikel 3)
- 30,3 mio. EUR til respons på tværregionale trusler (artikel 4, stk. 1)
- 44,3 mio. EUR til CBRN-risikobegrænsning (artikel 4, stk. 2) og
- 24 mio. EUR til kapacitetsopbygning i perioden før og efter en krise (artikel 4, stk. 3).

Gennem regelmæssige notater til Den Udenrigs- og Sikkerhedspolitiske Komité blev Rådet holdt orienteret om planlægningen af nye kriseresponsforanstaltninger, jf. artikel 3, og ajour med gennemførelsen af igangværende foranstaltninger. Arbejdsgruppen om konflikter, sikkerhed og udvikling under Europa-Parlamentets Udvalg om Udenrigsanliggender, der blev nedsat i forbindelse med den demokratiske kontrol med stabilitetsinstrumentet, afholdt seks trilognmøder på politisk plan med repræsentanter for Kommissionen og EU-Udenrigstjenesten og ca. femten tekniske møder i årets løb.

⁵ Se "Instrument for Stability: Overview 2013 commitments and payments" i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne rapport.

Figur 3: Geografisk dækning af det nye stabilitetsinstrumentets kriserespons i 2013 (pr. finansieringstildeling)

Der gives specifikke eksempler på projekter under stabilitetsinstrumentet i 2013 i de følgende to afsnit.

6. RESPONS PÅ EKSISTERENDE ELLER BEGYNDENDE KRISESITUATIONER (STABILITETSFORORDNINGENS ARTIKEL 3)

6.1. Hvordan har stabilitetsinstrumentets kriserespons været i 2013?

I 2013 blev der under stabilitetsinstrumentet indgået forpligtelser for **216,6 mio. EUR⁶** i form af ca. **45 kortsigtede kriseresponsforanstaltninger**. I Mellemøsten og Nordafrika fortsatte støtten som reaktion på de vedvarende kriser i Syrien og den spillovereffekt, der mærkes i nabolandene. Støtten i Afrika syd for Sahara var også mærkbar og afspejlede EU's respons på ustabile politiske situationer og sikkerhedstrusler i regionen. Og i Sydøstasien fortsatte støtten til etablering af fredsprocesser og retsstatsforhold.

En fuldstændig beskrivelse af alle foranstaltninger under stabilitetsinstrumentet, der blev gennemført i 2013, findes i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der er vedlagt denne årsrapport. Stabilitetsinstrumentet er blevet taget i brug i forbindelse med mange forskellige former for kriser verden over, og følgende er eksempler på aktiviteterne i 2013:

Syrien: Under den langvarige krise i Syrien er der blevet ydet støtte fra stabilitetsinstrumentet både i Syrien og i nabolandene. I Tyrkiet og Irak, men hovedsagelig i Jordan og Libanon, ydede stabilitetsinstrumentet betydelig støtte til myndighederne til modtagelse og indkvartering af det stadigt stigende antal syriske flygtninge. Der blev også ydet direkte støtte til flygtninge, f.eks. gennem ydelse af huslejetilskud og forbedring af levevilkårene, herunder lejrenes ledelsesstrukturer, tilvejebringelse af alternativ uddannelse og psykosocial støtte. I Libanon yder stabilitetsinstrumentet støtte til den lokale sundhedssektor, der er under stort pres på grund af den øgede efterspørgsel som følge af tilstedeværelsen af et stort antal flygtninge.

⁶ Dette tal omfatter midler på 6 mio. EUR, der blev overført fra 2012 eller inddrevet i 2013.

I selve Syrien er adgang og andre betingelser for at yde ikkehumanitær støtte klart en større udfordring. Ikke desto mindre kan stabilitetsinstrumentet fortsat yde en vis direkte støtte i form af primær sundhedspleje, øget fødevarerikkerhed og grundlæggende uddannelse.

Mali: Stabilitetsinstrumentet var et af de første instrumenter, som EU var i stand til at anvende som led i en større EU-indsats over for krisen i Mali i begyndelsen af 2013. En bistandspakke under stabilitetsinstrumentet på 20 mio. EUR ydede primært støtte inden for sikkerhed og retfærdighed, støtte til genoprettelsen af den maliske stats tilstedeværelse i den nordlige del af landet og til de første faser af valgprocessen. Denne bistand supplerede den støtte, der blev ydet af andre EU-instrumenter, navnlig stabilitetsinstrumentets langsigtede projekt for bekæmpelse af terrorisme i Sahel, de to FSFP-missioner – EU's uddannelsesmission (EUTM) for det maliske militær og EUCAP Sahel – samt EU-støtte til AFISMA-missionen gennem EUF's fredsfacilitet for Afrika.

Niger: I 2013 blev sikkerhedstruslerne i Niger øget på grund af opstanden og den militære konflikt i det nordlige Mali. Alene den omstændighed, at anslået 250 000 økonomiske migranter, herunder tidligere kombattanter og lejesoldater, i de senere år er vendt tilbage fra Libyen til Niger, har forværret situationen yderligere. På grundlag af den eksisterende støtte fra stabiliseringsinstrumentet til sikkerhed og stabilitet i de nordlige regioner i Niger og Mali blev det besluttet at yde støtte på områderne nærpåvirkning, indkomstskabende aktiviteter og støtte til freds- og forsoningsinitiativer, der er lanceret af regionale og nationale myndigheder. Disse foranstaltninger bidrager til at nå målene i EU's Sahelstrategi, supplere EU's udviklingsbistand og humanitære bistand og skabe synergi med FSFP EUCAP-Sahelmissionen i Niger.

Den Centralafrikanske Republik (CAR): Efter statskuppet i marts 2013 blev omfanget af stabilitetsinstrumentsinitiativer i Den Centralafrikanske Republik udvidet for at afspejle den nye situation på stedet. Dette skete ved hjælp af støttepakker til civile sikkerhedsstyrker, der også kunne bane vejen for en samlet indsats for en senere reform af sikkerhedssektoren, støtte til medierne med henblik på en objektiv og konfliktfølsom informationsformidling i Bangui og provinserne, etablering af missioner til overvågning af menneskerettighederne og fremme af dialogen mellem befolkningsgrupperne gennem civilsamfundstiltag.

Elfenbenskysten: Efter udpegelsen af en national myndighed til gennemførelse af regeringens 2012-politik for afvæbning, demobilisering og reintegration (DDR) ydede EU støtte gennem stabilitetsinstrumentsforanstaltninger, der omfattede kapacitetsopbygning og teknisk bistand, herunder vejledning og forberedelse af hjemsendte tidligere kombattanter, der skulle reintegreres, støtte til økonomisk og social reintegration af ca. 5 000 hjemsendte tidligere kombattanter og parallel støtte til værtssamfund med henblik på at skabe et miljø, der fremmer en sådan reintegration, og nøje, regelmæssig overvågning af DDR-programmer for at sikre, at denne samarbejdsfremmende tilgang tilgodeser såvel værtssamfundenes som de tidligere kombattanters behov.

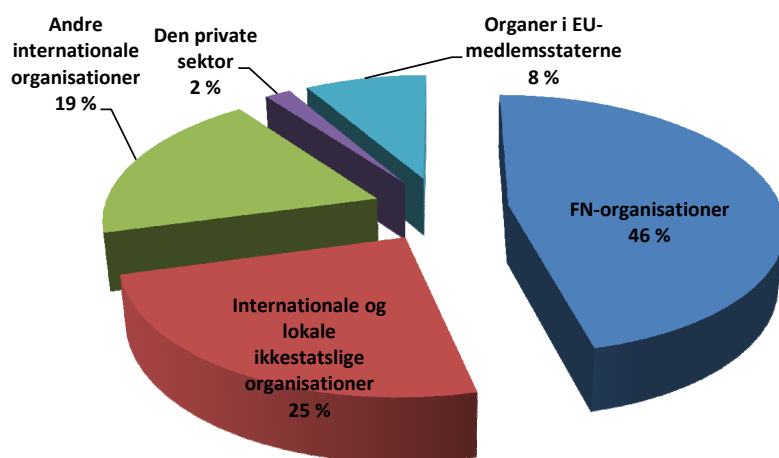
Burma/Myanmar: Ud over tidligere og igangværende støtte til fredsprocessen, herunder til oprettelsen af Myanmar Peace Centre (MPC) i 2012, henvendelser fra både præsidentens kontor og Daw Aung San Suu Kyi og i overensstemmelse med Udenrigsrådets konklusioner fra april iværksatte EU bistand til kapacitetsopbygningen i Myanmar's politi med henblik på at forbedre politiets respekt for menneskerettigheder samt dets ansvarlighed og professionalisme inden for styring af større menneskemængder ("crowd management") og nærpåvirkning.

6.2. Hvem var involveret i stabilitetsinstrumentets kriseresponsforanstaltninger?

Foranstaltningerne blev udarbejdet i tæt samarbejde mellem EU-institutionerne indbyrdes og med EU-medlemsstaterne samt en lang række partnere, bl.a. civilsamfundet, offentlige myndigheder og tredjelande. EU's delegationer spiller en central rolle, fordi de kan give hurtige varslinger og udvikle forslag til foreløbige responsforanstaltninger. Størstedelen af de nye tiltag i 2013 blev fortsat "uddelegeret"⁷ med henblik på lokal gennemførelse til EU's delegationer, hvis indblik i lokale behov og krav er afgørende for, at aktiviteterne bliver en succes. Dette gør det muligt rettidigt at forhandle kontrakter med gennemførelsesorganerne og at overvåge gennemførelsen af disse ofte følsomme projekter på stedet. EU-delegationerne var derfor ansvarlige for 62 % af forpligtelserne og 80 % af betalingerne over stabilitetsinstrumentet i 2013.

Figur 4a og 4b viser viften af stabilitetsinstrumentets partnere, der gennemførte kriseresponsforanstaltningerne som omhandlet i artikel 3 i perioden 2007-2013. Valgmulighederne med hensyn til gennemførelsespartnere kan ofte være dikteret af de organisationer eller aktører, der har ekspertise og en stærk tilstedeværelse i landet, hvilket sætter dem i stand til at reagere hurtigt ved hjælp af deres veludbyggede lokale netværk i det ustabile miljø, hvor stabilitetsinstrumentets kriserespons ydes. FN-organisationerne forblev en vigtig gennemførelsespartner ligesom de ikkestatslige organisationer, og i 2013 blev samarbejdet med medlemsstaternes agenturer øget.

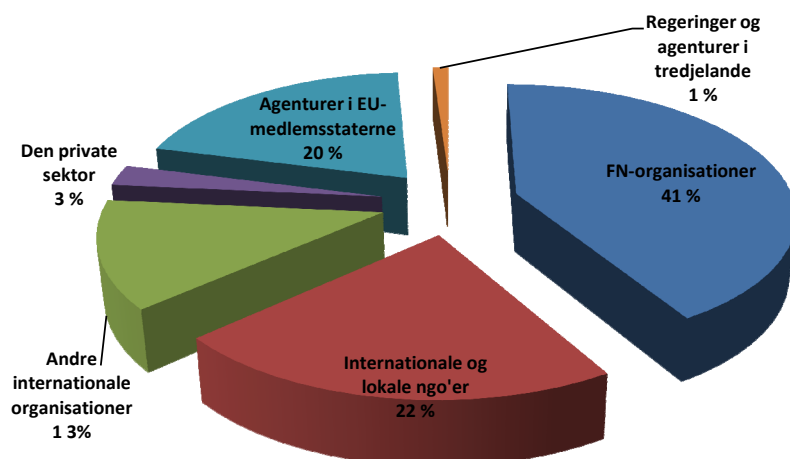
Fig. 4a: Partnere, der deltager i gennemførelsen af stabilitetsinstrumentets kriseindsats, 2007-2013 (allokering af midler)

⁷

Det juridiske og økonomiske ansvar for brugen af EU-midler, herunder beføjelse til at undertegne og i givet fald ændre kontrakter, overføres fra Europa-Kommissionens hovedkvarter i Bruxelles til den pågældende EU-delegation.

Fig. 4b: Partnere, der deltager i gennemførelsen af stabilitetsinstrumentets kriseindsats, 2013 (allokering af midler)

7. BISTAND INDEN FOR RAMMERNE AF STABILE SAMARBEJDSBETINGELSER (STABILITETSFORORDNINGENS ARTIKEL 4)

Kommissionen varetager forberedelsen af den årlige bistandsprogrammering og -forvaltning under artikel 4 inden for rammerne af stabile samarbejdsbetingelser. De årlige handlingsprogrammer under stabilitetsinstrumentet for 2013 blev vedtaget som følger: artikel 4, stk. 1 og 2, i juli 2013⁸ og artikel 4, stk. 3, i marts 2013. Der findes en detaljeret opdatering over foranstaltningerne under hver af artiklerne i Kommissionens tjenestegrenes arbejdsdokument II, som ledsager denne årsrapport.

7.1. Trusler mod lov og orden (stabilitetsforordningens artikel 4, stk. 1)

De programmer, der udvikles med henblik på tværregionale sikkerhedstrusler, fokuserer på kapacitetsopbygning og udvikles i tæt samarbejde med modtagerlandene. Typisk styrkes sikkerhedskapaciteten på nationalt og regionalt plan for at muliggøre et effektivt globalt og tværregionalt samarbejde.

I 2013 blev der indgået forpligtelser for 74 mio. EUR og udbetalt ca. 44 mio. EUR. Ved udgangen af 2013 blev der gennem ekspertstøttefaciliteten⁹ ansat over 100 eksperter fra specialiserede offentlige eller halvoffentlige organisationer i EU-medlemsstaterne, som i fællesskab stillede deres specialviden og ekspertise til rådighed og ydede teknisk bistand for at indkredse og sikre en detaljeret planlægning af foranstaltninger under stabilitetsinstrumentet. Dette omfattede det årlige handlingsprogram for 2013 og banede vejen for den fulde gennemførelse af foranstaltninger fra foregående årlige handlingsplaner. I følgende afsnit fremhæves de omfattede områder:

⁸ Revideret udgave af det årlige handlingsprogram godkendt den 23. december 2013.

⁹ Rammekontrakt for ekspertstøttefaciliteten, hvor der trækkes på specialister fra offentlige eller halvoffentlige organisationer fra alle EU-medlemsstater. Siden 2008 har eksperter fra ca. 60 organisationer i 17 medlemsstater gennemført over 100 missioner.

- **Kokainruteprogrammet** (35 mio. EUR siden 2009) omfatter 38 lande i Afrika (primært Vestafrika), Latinamerika og Caribien og støtter partnerlandenes kapacitet til at bekæmpe organiseret kriminalitet og narkotikahandel langs hele ruten med fokus på standsning af de illegale narkotikastrømme, bekæmpelse af hvidvaskning af penge og udveksling af oplysninger. Der blev undertegnet to nye kontrakter med henblik på at udvide AIRCOP-projektets geografiske anvendelsesområde til at omfatte nye lande i Afrika og Latinamerika i løbet af de næste tre år og støtte implementeringen af det vestafrikanske politiinformationssystem (WAPIS) i dets første fem pilotlande.
- Der blev fortsat ydet støtte til bekæmpelsen af organiseret kriminalitet langs heroinruten med en indsats i 15 lande i Asien, Centralasien, Kaukasus, Sortehavsområdet og Vestbalkan inden for rammerne af **heroinruteprogrammet**, der har to faser, som for øjeblikket afvikles parallelt, nemlig et projekt bestående af fire komponenter, hvor hovedparten af dets aktiviteter fokuserer på Afghanistan og Pakistan, og en fase bestående af tre separate projekter. I 2013 blev der påbegyndt to nye tiltag under programmets anden fase, nemlig et projekt, som har til formål at styrke samarbejdet mellem de retshåndhævende myndigheder på operationelt plan, navnlig i Centralasien, og et andet, der tackler problemet med menneskehandel i landene langs heroinruten, med aktiviteter, der fokuserer på at øge Aserbajdsjans, Bosnien-Hercegovinas, Republikken Moldovas og Tyrkiets kapacitet til indsamling og analyse af data/efterretninger og systematisk informationsudveksling.
- Programmet vedrørende **vigtige søfartsruter**, hvortil der er afsat 22 mio. EUR, omfatter 25 kystlande i Det Indiske Ocean i bred forstand (herunder Sydøstasien) og Guineabugten. Programmet forbedrer disse staters informationsudvekslingskapacitet og retshåndhævesfunktioner, således at de kan opnå en sikrere søtrafik ved at fokusere på bekæmpelsen af sørøveri og væbnet røveri til havs og andre aspekter af sikkerhed til søs.
- Støtten til projekter til **bekæmpelse af terrorisme** på nationalt og regionalt plan fortsatte i 2013 i overensstemmelse med EU's terrorbekæmpelsesstrategi. I Mali begyndte gennemførelsen af projektet "Contre Terrorismes Sahel", der omfatter Niger, Mali og Mauretanien, for alvor med uddannelse i respons på terrorangreb, efterforskningsteknikker, indsamling og brug af efterretninger samt retlige procedurer til bekæmpelse af terrorisme. Gennemførelsen af et nyt projekt, der vil bidrage til bekæmpelse af finansiering af terrorisme på Afrikas Horn og i Yemen, skulle efter planen starte i begyndelsen af 2014, mens der også blev tildelt en kontrakt til et nyt projekt vedrørende bekæmpelse af voldelig ekstremisme på Afrikas Horn. Samarbejdet med Pakistan blev suppleret med støtte til bekæmpelse af voldelig ekstremisme, der indsættes i 2014 med henblik på at supplere den eksisterende støtte til strafferetssystemet i Punjab. I Sydøstasien blev stabilitetsinstrumentet knyttet til et fælles initiativ til bekæmpelse af terrorisme, som EU og UNODC (FN's Kontor for Narkotikakontrol og Kriminalitetsbekæmpelse) gennemfører i fællesskab. Stabilitetsinstrumentet yder også støtte til instituttet for retfærdighed og retsstatsforhold, der er baseret i Malta, i form af en kortlægningsopgave som informationsgrundlag for dets kommende arbejde med bekæmpelse af terrorisme. I samarbejde med kontoret for den nationale sikkerhedsrådgiver i Nigeria blev der udarbejdet en undersøgelse om Boko Haram. Endelig blev der tilrettelagt kurser, som Kommissionen skulle afholde for EU-personale og personale fra medlemsstaterne ved delegationer og ambassader, i

udarbejdelse af projekter vedrørende bekæmpelse af voldelig ekstremisme, og det første kursus blev holdt i Nairobi i december 2013, og der vil blive holdt yderligere kurser i Afrika og Asien i 2014.

- I slutningen af 2013 begyndte man i samarbejde med Europarådet at gennemføre et nyt tiltag vedrørende **IT-kriminalitet**. Den globale indsats mod IT-kriminalitet (GLACY) har til formål at fremme tiltrædelsen af Budapestkonventionen om IT-kriminalitet og sætte de strafferetlige myndigheder i stand til at indlede et internationalt samarbejde om IT-kriminalitet og elektroniske beviser på grundlag af denne traktat.
- Der blev udarbejdet et pilotprojekt vedrørende IT-**sikkerhed**, som efter planen skulle påbegyndes i begyndelsen af 2014, med det formål at gøre kritiske IT-infrastrukturer mere robuste og fremme harmoniseringen og udviklingen af national lovgivning i overensstemmelse med internationale standarder i udvalgte lande.
- Med henblik på at sætte de nationale retlige myndigheder, kontrolmyndigheder og retshåndhævende myndigheder i stand til effektivt at gribe ind over for fremstilling af og handel med **forfalskede lægemidler** blev der udarbejdet og aftalt et nyt tiltag til imødegåelse af trusler mod folkesundheden, hvis gennemførelse skulle påbegyndes i 2014. Med tilvejebringelsen af den nødvendige retlige ramme for og den nødvendige kapacitet til den effektive gennemførelse af disse operationer på det relevante nationale og subregionale/tværrregionale plan vil projektets geografiske fokus være Ghana, Senegal, Jordan, Marokko og Cameroun på grund af det politiske engagement, som disse lande udviser ved at tackle udfordringerne med forfalskede lægemidler.
- For at bekæmpe **ulovlig ophobning og handel med håndvåben og lette våben (SALW)** og tackle deres destabiliserende virkninger blev der nået flere milepæle med et initiativ, der blev gennemført af UNODC (FN's Kontor for Narkotikakontrol og Kriminalitetsbekæmpelse), som fremmer ratificeringen og gennemførelsen af FN's konvention om bekæmpelse af grænseoverskridende kriminalitet og den tilhørende protokol om skydevåben. På tilsvarende vis gik iARMS-projektet, der gennemføres af Interpol, ind i sin anden fase (2012-2013) efter en vellykket afslutning af den første fase (2011-2012). I Afrika blev første fase af støtten til det regionale center for håndvåben (Nairobi, Kenya) afsluttet i juni 2013, hvilket samtidig markerede indledningen af anden fase, der vil have en varighed på tre år. I Mellemamerika gik anden fase af støtten til det mellemamerikanske program for kontrol med håndvåben og lette våben (CASAC) ind i sit andet år af Det Centralamerikanske Integrationssystem (SICA) gennemførelse heraf.

7.2. **Risikobegrænsning i forbindelse med kemiske, biologiske, radiologiske og nukleare materialer og agenser (CBRN) (stabilitetsforordningens artikel 4, stk. 2)**

CBRN-programmet dækker CBRN-risici i forbindelse med ulykker, naturkatastrofer eller fjendtlig brug og skal forbedre sikkerhedskulturen gennem udbredelse af god praksis og generelt øget sikkerhedsbevidsthed. Før 2010 var de forskellige områder dækket hver for

sig¹⁰. CBRN-programmet har en regional strategi og dækker kun undtagelsesvist bilaterale projekter i ét land (undtagelserne er Afghanistan og Pakistan for så vidt angår kemikalier og biosikkerhed).

CBRN-ekspertisecentre er gradvist ved at blive til en samlet, integreret platform for foranstaltninger inden for bl.a. grænseovervågning/ulovlig handel, eksportkontrol, biosikkerhed, herunder civilbeskyttelse (beredskabsplaner, kriseberedskab og kriserespons). Initiativet gennemføres i tæt samarbejde med EU-Udenrigstjenesten og med bistand fra FN's Interregionale Institut for Kriminalitets- og Strafforfølgelsesforskning (UNICRI). Europa-Kommissionens Fælles Forskningscenter varetager den tekniske støtte til initiativet. Disse ekspertisecentre søger at styrke CBRN-risikobegrænsende politikker ved at udvikle skræddersyede bistandspakker. De vil udgøre et vigtigt redskab til kapacitetsopbygning og udvikling af sammenhængende regionalpolitikker og til styrkelse af samarbejdet om national og regional kapacitet på dette område. I 2012 oprettede EU et ekspertisecenter i Sydøstasien (Filippinerne), Sydøsteuropa/det sydlige Kaukasus/Ukraine (Georgien), Nordafrika (Algeriet), den afrikanske atlantehavskyst (Marokko), Mellemøsten (Jordan) og Øst- og Centralafrika (Kenya). Fem lokale regionale sekretariater er operative i 2013, og der er officielt blevet indviet fire. Endvidere er der oprettet forbindelser med Centralasien og landene i Golfstaternes Samarbejdsråd. I 2013 begyndte Kommissionen i samarbejde med partnerlandene i ekspertisecenterinitiativet at foretage en behovs- og trusselvurdering med henblik på at kortlægge landenes vigtigste behov i forbindelse med CBRN. Disse vurderinger vil blive fulgt op af udarbejdelsen af nationale CBRN-handlingsplaner, der skal bidrage til fastlæggelsen af de berørte landes prioriterede indsatsområder. Den fremtidige projektdefinition i de regioner, hvor ekspertisecentrene er beliggende, vil blive baseret på disse prioriteter.

De mest omfattende projekter, der er lanceret af CBRN-ekspertisecentrene, omfatter følgende: I Mellemøsten har ekspertisecentret i Amman udarbejdet et projekt for uddannelse af civilt indsatspersonale i forbindelse med CBRN-katastrofer (HAZMAT). Ekspertisecentret på den afrikanske atlantehavskyst (AAF) i Rabat har lanceret et projekt vedrørende farligt biologisk og kemisk affald. Syv partnerlande fra AAF og Tunesien deltager i projektet. Et andet fælles projekt mellem ekspertisecentret i Rabat og Nairobi vil hjælpe partnerlandene med at opbygge og styrke lovgivningen og udvikle effektive håndhævelsesforanstaltninger med henblik på at overholde internationale forpligtelser. Ni lande deltager i dette projekt, og atter ni lande har allerede udtrykt interesse for at deltage i et lignende projekt.

Andre støttede områder omfatter flere aktivitetsområder, der koordineres med netværket af ekspertisecentre.

- **Den opsøgende indsats** i forbindelse med aktiviteter vedrørende **eksportkontrol af varer med dobbelt anvendelse**, der resulterede i vellykkede programmer i over 23 lande rundt omkring i verden, er blevet udbygget. Samarbejdet med USA's EXBS-eksportkontrolprogram¹¹ er blevet styrket. I juni 2013 fandt der i Bruxelles en opsøgende dialog sted om fælles international eksportkontrol. Det er blevet besluttet at nedsætte en fælles arbejdsgruppe, der skal styrke koordinationen mellem USA og EU, for at undgå eventuelle overlapninger i gennemførelsen af eksportkontrolaktiviteterne. På grundlag af den nuværende udvikling blev der

¹⁰ F.eks. eksportkontrol med varer med dobbelt anvendelse, ulovlig handel, alternative beskæftigelsesmuligheder for tidligere våbenspecialister samt sikkerhedskultur.

¹¹ Export Control and Related Border Security Assistance.

gennemført en udvidelse og styrkelse af aktiviteterne i Mellemøsten/Centralasien i andet halvår 2013. Der er blevet fastlagt en ny tilgang til eksportkontrolaktiviteterne for at sikre en bedre virkning for de feltoperatører, der har ansvaret for kontrolaktiviteterne.

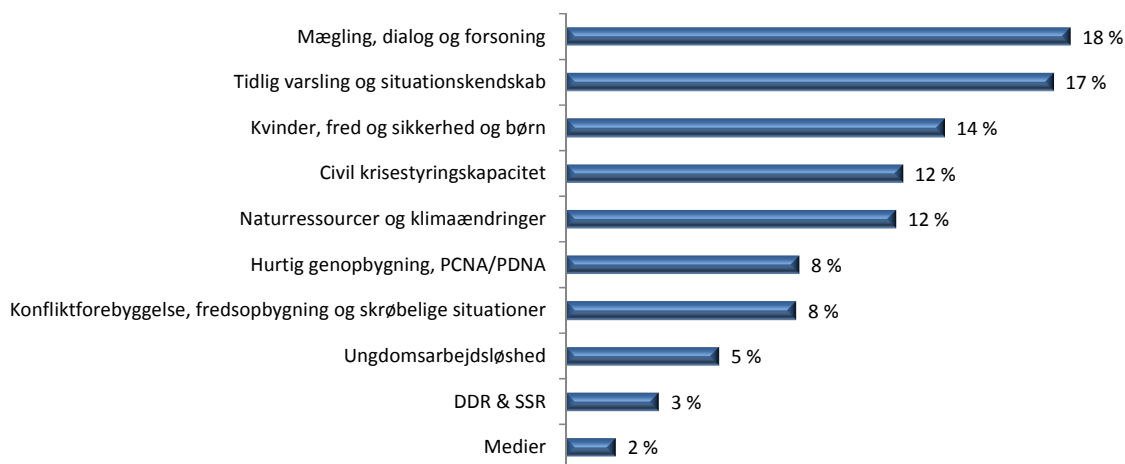
- Der er fortsat ydet **støtte til omskoling og alternativ beskæftigelse af tidligere våbenforskere og -ingeniører**, der stammer fra lande i det tidligere Sovjetunionen, gennem det særlige videnskabs- og teknologicenter (STCU) på grundlag af et styrket partnerskab mellem parterne og medfinansiering af aktivitetsordningen, og det internationale videnskabs- og teknologicenter (ISTC) undergår en reformproces, hvor målene ajourføres, og det geografiske anvendelsesområde udvides. Kommissionen og EU-Udenrigstjenesten fik mandat fra Rådet til at forhandle en revideret ESTC-aftale. Centret vil blive overført til Astana, Kasakhstan. I 2013 indviede ESTC et regionalt center for biosikkerhed i Dushanbe, der sponsoreres af et EU-projekt, og påbegyndte uddannelse af tadsjikiske og afghanske eksperter med henblik på at omskole dem til fredelige aktiviteter. I 2013 fandt der også andre videnskabelige omskolingsaktiviteter sted i Irak. 98 radiologiske og nukleare eksperter modtog uddannelse med henblik på omskoling til afvikling af nukleare anlæg.
- **Bekæmpelsen af ulovlig handel med CBRN-materialer og vildledende finansiell praksis** fortsætter med aktiviteter i Centralasien, Sydøstasien og Nordafrika. Der er indgået en anden kontrakt med Den Internationale Atomenergiorganisation (IAEA) om at bidrage til et nyt laboratorium for nukleare materialer i Seibersdorf i Østrig, som skal benyttes af IAEA's sikkerhedsanalysetjeneste. Endvidere modtog Thailand, Cambodja, Laos, Filippinerne og Den Demokratiske Republik Congo støtte til sporing af radiologisk og nukleart materiale.
- Der blev påbegyndt en strategi for biosikkerhed for EU's naboområde i syd og øst i form af gennemførelse af resultatet af EpiSouth-projektet (17 ikke-EU-partnerlande og 10 medlemsstater). EpiSouth-netværket, der hovedsagelig er begrænset til Middelhavsområdet, er blevet udvidet yderligere med Armenien, Georgien, Moldova og Ukraine. Denne strategi har gennem udnyttelse af EpiSouth-netværket af lande ført til fire store projekter, som blev iværksat i slutningen af 2013. Det første og største er "MediPIET"-projektet, der fortsætter uddannelsen af epidemiologer til indsættelse i krisesituationer, og som bidrager til det overordnede mål om at forbedre sundheden og biosikkerheden i naboområdet. Dets formål er kapacitetsopbygning med henblik på forebyggelse af og kontrol med menneskeskabte sundhedstrusler som følge af overførbare sygdomme. Det andet biologiske projekt, der ledes af Verdenssundhedsorganisationen (WHO), har til formål at undersøge nye bakteriologiske sygdomme og beskytte folkesundheden mod nye bakteriologiske patogener (miltbrand, tularæmi, pest, tuberkulose osv.) og antimikrobielle overvågningsnet mod eventuelle udbrud. Et tredje parallelt projekt, "Medilabsecure", der ledes af Pasteurinstituttet, overvåger de risici, der er knyttet til nye og genopståede vira, som påvirker mennesker og dyr, og etablerer et netværk af entomologer. Et fjerde projekt, der ledes af WHO, sigter mod at øge sundhedssikkerheden globalt ved at bistå landene med at forbedre og styrke kapaciteten til forebyggelse, sporing, kontrol og beredskab i forbindelse med sundhedshændelser i relation til internationale rejse- og transportaktiviteter, der finder sted ved indrejsesteder for trafik ad søvejen, luftvejen og over land. Tilgangen omfatter flere sektorer og sigter mod at minimere de risici, der er forbundet med naturlig eller forsætlig frigivelse af patogener.

- **I 2013 er bortskaffelse og destruktion af Syriens kemikalielagre** blevet støttet finansielt af CBRN-initiativet og stabilitetsprogrammet. Efter ændring af det årlige handlingsprogram for 2013 tildelte EU Organisationen for Forbud mod Kemiske Våben (OPWC) 12 mio. EUR til uskadeliggørelse og afbrænding af Syriens kemikalier i samarbejde med det internationale samfund.

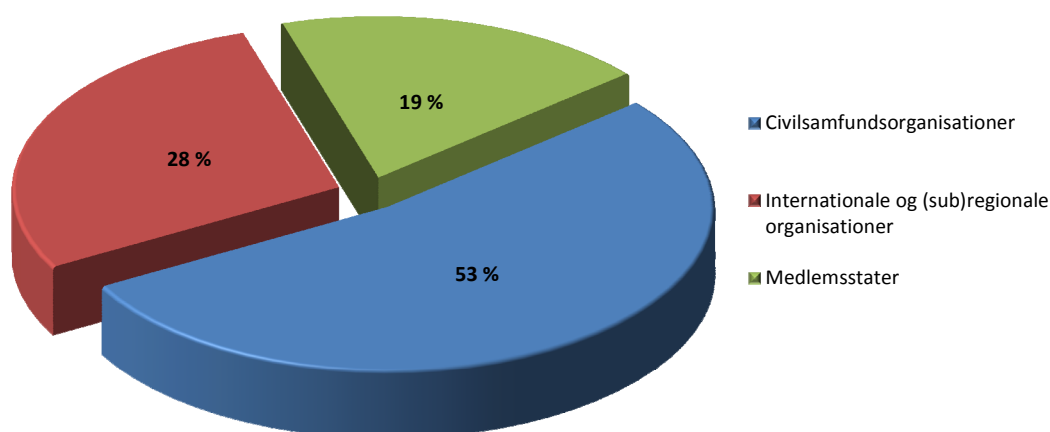
7.3. Kapacitetsopbygning i perioden før og efter en krise (stabilitetsforordningens artikel 4, stk. 3)

Fra 2007 til 2013 blev der afsat 103 mio. EUR til støtte til ca. 140 projekter vedrørende opbygning og styrkelse af kapaciteten i EU og dets partnerlande før og efter en krise på nationalt, regionalt og globalt plan. Figur 5 nedenfor viser de vigtigste tematiske områder, der blev støttet i perioden 2007-2013, mens figur 6 viser de forskellige gennemførelsespartnere.

Figur 5: Tematiske områder for støtten til kapacitetsopbygning i perioden 2007-2013 (fordeling af midler, jf. stabilitetsforordningens artikel 4, stk. 3)

Figur 6: Partnere, der deltager i gennemførelsen i perioden 2007-2013, jf. stabilitetsforordningens artikel 4, stk. 3 (fordeling af midler)

Der blev tildelt 24 mio. EUR under det årlige handlingsprogram for 2013, og i det følgende gives et overblik over de vigtigste resultater og virkninger af de igangværende projekter i 2013.

Konfliktforebyggelse, fredsofbygning og skrøbelige situationer: Gennem netværket for dialog med civilsamfundet (CSDN) er der blevet oprettet et levedygtigt forum for dialog om fredsofbygning mellem EU og civilsamfundsaktører, som giver sidstnævnte en mulighed for at komme med input til EU's beslutningsprocesser. 2013 markerede denne platforms tredje år med heraf følgende 40 dialogmøder, der blev holdt i 2013, og som bidrog til at styrke civilsamfundets langsigtede kapacitet i tredjelande samt deres europæiske partnere, så de er bedre forberedt på kriseforebyggelse.

Mægling, dialog og forsoning: Som følge af støtten fra stabilitetsinstrumentet til mæglingssupportenheden i FN's politiske afdeling blev der ydet kritisk bistand i højtprofilerede krisesituationer i Den Centralafrikanske Republik, Mali og Somalien. Kvinders deltagelse i fredsprocesser blev styrket ved at uddanne seks kvinder, der var udpeget som kandidater til potentielle udnævnelser til mæglerfunktioner af FN's generalsekretær, og ved at etablere et "seminar på højt plan om ligestilling og inklusive mæglingsprocesser". I samarbejde med UNDP bidrog stabilitetsinstrumentet også til opbygning af kapaciteter og bæredygtige nationale mekanismer for international mægling og konfliktforebyggelse i ni pilotlande¹².

En alsidig ny facilitet under stabilitetsinstrumentet, "de europæiske ressourcer for mæglingssupport" (ERMES), har til formål at lette fleksibel og hurtig ydelse af teknisk mæglingssupport til tredjeparter, der deltager i inklusive fredsprocesser på internationalt, regionalt og/eller lokalt plan, og som skaber forudsætninger for, at kvinder, unge og andre sårbare grupper kan give deres mening til kende i konfliktområder.

Kvinder, fred og sikkerhed og børn: Stabilitetsinstrumentet støttede fortsat gennemførelsen af FN's Sikkerhedsråds resolution 1325 gennem et fælles projekt med UN Women om styrkelse af kvinders deltagelse i fredsofbygning og postkonfliktplanlægning i Kosovo¹³, Liberia og Østtimor. I Kosovo deltog hundreder af mænd, kvinder og unge i forsoningsdialoger og udarbejdede konkrete anbefalinger vedrørende spørgsmål såsom lovgivningen om ligestilling mellem kønnene, kvinders beskæftigelse og pigers uddannelse. Der blev også indgået aftaler med de største medier i Kosovo om, at de skulle tage spørgsmål op vedrørende kvinder, fred og sikkerhed i deres programlægning. Kvinder, fred og sikkerhed blev endvidere udpeget som prioritet for lokale indkaldelser af forslag i 17 lande og tre regioner¹⁴ og omfattede en bred vifte af ligestillingsspørgsmål.

Tidlig varsling og situationskendskab: Stabilitetsinstrumentet har gjort det muligt for civilsamfundsorganisationen Belun i Østtimor at implementere og udbygge et system for tidlig varsling og respons (EWER), der er blevet evalueret som et af de bedste eksempler på systemer for tidlig varsling og respons, der på vellykket vis bidrager til at mindske de lokale potentielle konflikter og spændinger betragtet under ét. Støtte gennem Saferworld og ICG gjorde det muligt at styrke landenes og de regionale aktørers kapacitet til at analysere konfliktrisici i 32 potentielle konfliktområder og give beslutningstagerne en konfliktanalyse af høj kvalitet og civilsamfundet anbefalinger vedrørende tidlige reaktionsforanstaltninger.

Regionale og subregionale organisationers kapacitet til tidlig varsling og genopbygning efter katastrofer blev styrket, herunder ved at styrke Den Arabiske Ligas kriseresponskapacitet,

¹² Bolivia, Tchad, Ghana, Guyana, Maldiverne, Mauretanien, Nepal, Togo og Yemen.

¹³ Denne betegnelse indebærer ingen stillingtagen til Kosovos status, og den er i overensstemmelse med FN's Sikkerhedsråds resolution 1244 og Den Internationale Domstols udtalelse om Kosovos uafhængighedserklæring.

¹⁴ Afghanistan, Bolivia, Bosnien-Hercegovina, Brasilien, Tchad, Den Demokratiske Republik Congo, El Salvador, Guinea-Bissau, Indien, Kirgisistan, Liberia, Nepal, Nicaragua, Peru, Senegal, Salomonøerne, Yemen, den mellemamerikanske region, det sydlige Asien, den sydlige region af Centralafrika.

udvikle medieovervågningskapaciteten i sekretariatet for Organisationen af Amerikanske Stater (OAS) og fortsætte støtten til Den Afrikanske Unions kontinentale tidlige varslingsystem. Stabilitetsinstrumentet støttede styrkelsen af ASEAN's og dets medlemsstaters kapacitet til at reagere på nødsituationer. I den forbindelse blev der holdt et første kursus for kommende medarbejdere ved Myanmars nationale krisecenter i november 2013, der faldt sammen med et besøg på dette center af den højtstående repræsentant og næstformand Catherine Ashton.

Civil krisestyringskapacitet: Efter en vellykket afslutning af den første fase i 2012 blev ENTRi-programmet (det nye europæiske uddannelsesinitiativ til civil krisestyring) relanceret i april 2013. I løbet af året styrkede ni skræddersyede uddannelseskurser (ét om måneden i gennemsnit) kapaciteten hos 210 medarbejdere (både EU-borgere og tredjelandstatsborgere), der var udsendt eller snart skulle udsendes til internationale civile krisestyringsmissioner under EU, FN, AU og OSCE. Kurserne omfattede både prædeployeringskurser med sigte på internationale missioner i Libyen, Georgien og Kosovo samt specialkurser, der dækkede emner som menneskerettigheder, retsstatsforhold, mægling og vejledning. Endvidere blev interoperabilitet og harmoniserede uddannelsesmetoder fremmet mellem de 13 europæiske konsortiemedlemmer af ENTRi, og i september 2013 blev der offentliggjort en praktisk håndbog for civile, der udsendes til internationale krisemissioner ("In Control").

Inden for rammerne af "European Police Services Training Programme" (EUPST) blev der afviklet tre hoveduddannelseskurser i 2013, der blev gennemført af henholdsvis det spanske Guardia Civil, det franske Gendarmerie og det italienske Carabinieri, og hvor kapaciteten hos 1019 politifolk fra 42 lande, herunder 19 afrikanske lande, blev opbygget med henblik på deltagelse i internationale politimissioner.

Naturressourcer og klimaændringer: "EU's og FN's partnerskab om jord, naturressourcer og konfliktforebyggelse" fortsatte med at styrke kapaciteten hos lokale civilsamfundsorganisationer i De Store Søers Område i Afrika med henblik på at forstå dynamikken i konflikter og udvikle konfliktfølsomme løsninger på stridsspørgsmål vedrørende forvaltningen af naturressourcer. Gennem miljø- og sikkerhedsinitiativets (ENVSEC's) projekt vedrørende "klimaændringer og sikkerhed i Østeuropa, Centralasien og det sydlige Kaukasus" blev der udviklet en strategisk ramme for tilpasning til klimaændringer i Dnjestr-flodbækkenet.

Tidlig varslings, PCNA/PDNA: Der blev i 2013 afholdt et kursus i behovsvurdering efter konflikter (PCNA) og behovsvurdering efter katastrofer (PDNA) med temaet "styrkelse af samarbejdet i ustabile og konflikttramte lande" med deltagelse af personale fra hovedkvarteret og feltpersonale fra EU og FN.

Nedrustning, demobilisering og reintegration samt reform af sikkerhedssektoren: AU's kapacitet til reform af sikkerhedssektoren (SSR) blev styrket gennem et fælles EU-FN-projekt, der blev gennemført af UNOPS. Der blev drøftet tre operationelle vejledninger i reform af sikkerhedssektoren på en workshop i Addis Ababa i november, der samlede repræsentanter for de regionale økonomiske fællesskaber og civilsamfundet.

Ved afslutningen af den syvårige programmeringscyklus for stabilitetsforordningen blev der bestilt en ekstern evaluering med henblik på at vurdere virkningen af projektresultaterne under kriseberedskabskomponenten, jf. stabilitetsforordningens artikel 4, stk. 3, i perioden 2007-2013. Evalueringen konkluderede, at kriseberedskabskomponenten i stabilitetsforordningen er et uundværligt element i EU's samlede freds-, sikkerheds- og udviklingsarkitektur og bør forankres fuldt ud i denne struktur. Det blev konstateret, at komponenten giver EU mulighed for at løse konfliktproblemer i bredeste forstand, og at

individuelle projekter faktisk har opbygget eller styrket organisationernes kapacitet til at bidrage til den fredsskabende indsats og styrke begrebet et "fællesskab af praktikere". Til trods for et begrænset budget bidrog de støttede aktioner til opfyldelsen af EU's forpligtelser vedrørende kvinder, fred og sikkerhed samt mægling og dialog. Investering i civilsamfundet på græsrodsniveau i 26 lande/regioner, der er berørt af konflikter, har været medvirkende til at gøre ca. 80 projekter relevante for den situation, landene befinder sig i, og til at sikre, at de opfylder prioriteterne og behovene ikke blot på landeniveau, men også lokalt. Kriseberedskabskomponenten i stabilitetsinstrumentet er med stor virkning blevet anvendt til oprettelse af strategiske partnerskaber, navnlig på multilateralt plan for så vidt angår FN-projekter, og har haft stor virkning for EU's forbindelser med flere af FN's særorganisationer.

8. KONKLUSION

De foranstaltninger, der blev gennemført ved hjælp af stabilitetsinstrumentet i 2013, og som supplerer andre aktioner under EU's regionale og tematiske udviklingsinstrumenter, humanitære bistand og FSFP-missioner, har bidraget væsentligt til EU's indsats for fred, konfliktforebyggelse, kriserespons og fredsbevarelse. De mange tiltag, der er finansieret over stabilitetsinstrumentet, har gjort det muligt for EU at sætte bredt og synligt ind over for de mange globale krisesituationer.

I betragtning af den politiske ustabilitet og det stigende antal naturkatastrofer i mange dele af verden er det tvingende nødvendigt at fortsætte bestræbelserne på at anvende de disponible EU-instrumenter mere effektivt. I den forbindelse skal EU sikre, at stabilitetsinstrumentets tiltag indgår i det fulde forløb fra kriseforebyggelse til kriserespons og fredsskabende foranstaltninger. Stabilitetsinstrumentet gav EU en enestående responsmulighed og fungerede i mange tilfælde som adgangspunkt og katalysator for en lang række EU-responser, der tilsammen udgør EU's strategiske og samlede tilgang til konfliktforebyggelse og kriserespons. Som nævnt i den fælles meddelelse om EU's samlede tilgang er *"langsigtet engagement i fred og statsopbygning og langsigtet bæredygtig udvikling (er) afgørende for at kunne tage hånd om underliggende årsager til konflikter og opbygge fredelige og robuste samfund. De overoverordnede mål om bæredygtig fred og udvikling skal fra starten være kernen i EU's beredskab – EU skal også have en langsigtet vision for dets kortsigtede engagement og kortsigtede tiltag"*¹⁵.

I 2014 vil stabilitetsinstrumentet bane vej for det nye instrument, der bidrager til stabilitet og fred (IcSP). Høringerne om det nye stabilitetsinstrument har bekræftet, at der er behov for, at EU opretholder og udvider sin kapacitet til hurtigt og målrettet at sætte ind over for krisesituationer andre steder i verden samt over for globale og tværregionale trusler og nye trusler (bekæmpelse af organiseret kriminalitet, beskyttelse af kritisk infrastruktur, bekæmpelse af terrorisme og CBRN-risikobegrænsning). Det nye instrument, der bidrager til stabilitet og fred, vil også sætte fornyet fokus på konfliktforebyggelse, fredsopbygning og krisebereidskab i erkendelse af, at tidlig respons fra EU's side ofte kan være et effektivt middel til at undgå, at spændinger udvikler sig til en krise.